

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1001

M.A. (Part I) (Sem. I) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Compulsory Paper)

PO-C1 : Political Theory

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Define Political Theory. Mention its nature and significance.
 - (b) Explain “Liberal Democracy tends to perpetuate the economic division of the society.”
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Take a brief review of various trends in Feminism.
 - (b) Explain Neoliberal perspective of the state.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain Haycks theory of Justice.
 - (b) Discuss, “Idea of equality postulates social change”.

P.T.O.

4. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Positive and negative liberty.
- (b) Communication perspective.
- (c) Moral foundation of rights.
- (d) Extent of political obligation.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Resurgence of political theory
- (b) Various models of social justice
- (c) Relations between rights and duties
- (d) Redical theory of Democracy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राजकीय सिद्धांताची व्याख्या द्या. त्याचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ब) “उदारमतवादी लोकशाही समाजातील वर्गविभाजनाला स्थायित्व प्रदान करते.” स्पष्ट करा.

2. कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) स्त्रीवादाच्या विविध प्रवाहांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (ब) राज्याचा नवउदारमतवादी परिप्रेक्ष्य स्पष्ट करा.

3. कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) हायेक याचा न्यायसिद्धांत स्पष्ट करा.

(ब) “समतेची कल्पना सामाजिक बदलाची मागणी करते.” चर्चा करा.

4. कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

(अ) सकारात्मक व नकारात्मक स्वातंत्र्य

(ब) समुदायवादी परिप्रेक्ष्य

(क) हक्कांचे नैतिक अधिष्ठान

(ड) राजकीय आबंधनाची मर्यादा.

5. कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

(अ) राजकीय सिद्धांताचे पुनःनिर्माण

(ब) सामाजिक न्यायाची विविध प्रारूपे

(क) हक्क व कर्तव्ये यातील संबंध

(ड) लोकशाहीचा मूलगामी सिद्धांत.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1002

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Compulsory Paper)

PO-C2 : Public Administration

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the difference between Public Administration and Private Administration.

Or

(b) What is Bureaucracy ? Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.

2. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the role of Judiciary in Administrative Control.

Or

(b) Explain the relation between Civil Society and Public Administration.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) What is development administration ? Explain the nature of development administration.

Or

(b) Explain the system approach to study of Public Administration.

4. Attempt any *two* short notes : [10]

(a) Political neutrality

(b) Decision-making approach

(c) Concept of Good Governance

(d) Scope of Public Administration.

5. Attempt any *two* short notes on : [10]

(a) Ethics in Administration

(b) Public Choice Approach

(c) Administrative Corruption

(d) Lokayukta.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यांतील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) नोकरशाही म्हणजे काय ? नोकरशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) प्रशासनावरील नियंत्रणात न्यायमंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) नागरी समाज आणि लोकप्रशासन परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) विकास प्रशासन म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) लोकप्रशासन अभ्यासाचा व्यवस्था दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा : [10]

(अ) राजकीय तटस्थता

(ब) निर्णय निर्धारण दृष्टिकोन

(क) सुशासनाची संकल्पना

(ड) लोकप्रशासनाची व्याप्ती.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा : [10]

(अ) प्रशासनातील नितीमुल्ये

(ब) लोकनिवड दृष्टिकोन

(क) प्रशासकीय भ्रष्टाचार

(ड) लोकायुक्त.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1003

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Compulsory Paper)

PO-C3 : Political Institutions in India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Take a brief review of the steps adopted by the constitutional framers to achieve the goal of 'Unity in Diversity'.
 - (b) Write an essay on Legislative Supremacy.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain structure, power and functions of National Human Right Commission.
 - (b) Comment on the relationship between the President and the Prime Minister in the contexts of Coalition Government.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Evaluate the causes of stresses in Indian Federalism and the ways to resolve them.
 - (b) Examine the role of the Judiciary in Indian acting as a guardian of the Fundamental Rights.

P.T.O.

4. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Collective Responsibility
- (b) Judicial Activism
- (c) Role of Governor
- (d) Central Information Commission.

4. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Demand for State Autonomy
- (b) Strong Centre Framework
- (c) Features of Indian Democracy
- (d) Article-368.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) 'विविधतेत एकता' जपण्यासाठी घटनाकारांनी कोणती पावले उचलली ? याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (ब) 'कायदेमंडळाचे सर्वश्रेष्ठत्व' यावर निबंध लिहा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
- (ब) आघाडी शासनाच्या संदर्भात राष्ट्रपती व पंतप्रधान यातील परस्पर संबंधावर भाष्य करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतीय संघराज्यातील ताणतणावांच्या कारणांचे मुल्यमापन करून त्यांच्या सोडवणुकीच्या संदर्भात उपाययोजना सांगा.
- (ब) मुलभुत हक्काच्या संरक्षणार्थ भारतीय न्यायमंडळाच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (अ) सामुहिक जबाबदारी
 - (ब) न्यायालयीन सक्रियता
 - (क) राज्यपालाची भूमिका
 - (ड) केंद्रीय माहिती आयोग.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (अ) राज्याच्या स्वायत्ततेची मागणी
 - (ब) सामर्थ्यशाली केंद्रशासनाचा आकृतीबंध
 - (क) भारतीय लोकशाहीची वैशिष्ट्ये
 - (ड) कलम-368.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1004

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper I)

PO-01 : Modern Political Ideologies

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
(a) Write the meaning of Liberalism. Explain the features of Liberalism.
Or
(b) Explain the nature and types of Feminism.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
(a) Explain the elements of Nationalism.
Or
(b) Discuss the principles of Fascism.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
(a) State features of Democratic Socialism.
Or
(b) Discuss the nature of Environmentalism.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Green Peace Movement
- (b) Role of Feminism
- (c) Importance of Liberalism
- (d) Fabian Socialism.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Corporate State
- (b) Reactionary Nationalism
- (c) Scientific Socialism
- (d) Women Empowerment.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) उदारमतवादाचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) स्त्रीवादाचा स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) राष्ट्रवादाचे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) फॅसिझमच्या तत्वांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

(अ) लोकशाही समाजवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

(ब) पर्यावरणावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) हरित शांतता चळवळ
- (ब) स्त्रीवादाची भूमिका
- (क) उदारमतवादाचे महत्त्व
- (ड) फेबीयन समाजवाद.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) महामंडळात्मक राज्य
- (ब) प्रतीगामी राष्ट्रवाद
- (क) शास्त्रीय समाजवाद
- (ड) स्त्रियांचे सक्षमीकरण.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1005

M.A. (Part-I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper)

(PO-02 : Political Thinking in Modern Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain Lokmanya Tilak's doctrine of Chatushttri.
 - (b) Critically examine the Sarvodaya Society of Vinona Bhave.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Evalaute the views on gender equaltiy of Tarabai Shinde.
 - (b) Write an essay on Mahatma Phule's contribution to social movement.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Write an essay on Agarkar's views on liberation of Women.
 - (b) Critically examine Chiplunkar's views on social reforms.
4. Attempt any *two* short notes : [10]
 - (a) V.R. Shinde's views on women
 - (b) Acharya Jawadekar and Socialism

P.T.O.

- (c) Ranade and Theism
- (d) V.D. Savarkar's views on Militarisation.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Indian National Movement
- (b) Views on Hindu Nationalism
- (c) Social and political ideas of V.R. Shinde
- (d) Agarkar critique of Hindu Society.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसूत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- (ब) विनोबा भावे यांच्या सर्वोदय समाजाची चिकित्सा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) ताराबाई शिंदे यांच्या स्त्री-पुरुष समानतेच्या विचारांचे परीक्षण करा.
- (ब) महात्मा फुले यांचे सामाजिक चळवळीतील योगदान विषयावर निबंध लिहा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) आगरकरांच्या स्त्रियांच्या मुक्ततेबद्दलच्या विचारांवर निबंध लिहा.
- (ब) सामाजिक सुधारणाबद्दल असलेले चिपकूणकरांच्या मतांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणताही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) वि.रा. शिंदेचे स्त्रीयांबद्दलचे विचार
- (ब) आचार्य जावडेकर आणि समाजवाद
- (क) रानडे आणि ईश्वरवाद
- (ड) वि.दा. सावरकरांचा लष्करीकरणाचा विचार.

5. खालीलपैकी दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) भारतीय राष्ट्रीय चळवळ
- (ब) हिंदू राष्ट्रवाद
- (क) वि.रा. शिंदे यांचे सामाजिक व राजकीय विचार
- (ड) आगरकरांची हिंदू समाजाची समीक्षा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1006

M.A. (Part-I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper)

(PO-03 : India's Foreign Policy Optional)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss various challenges before India's Foreign Policy.
 - (b) Discuss India and West Asia relations.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain the border disputes between India and China.
 - (b) Explain India's role in Arms control.
3. Answer any *one* question of the following : [10]
 - (a) Discuss the development of relations between India and European Union after cold-war.
 - (b) Discuss India's economic policy in the context of globalisation.
4. Answer any *two* short notes : [10]
 - (a) Energy Security Policy of India.
 - (b) Kashmir Issue

P.T.O.

- (c) Indo-Japan relations
- (d) Indo-US relations in the context of terrorism.

5. Answer any *two* short notes on : [10]

- (a) Role of Parliament in Making India's Foreign Policy
- (b) India-Sri Lanka relations
- (c) Nuclear status of India
- (d) Issue of Naxalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) भारताच्या परराष्ट्रधोरणापुढील आव्हानांची चर्चा करा.
- (ब) भारत आणि पश्चिम आशिया संबंधांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) भारत आणि चीनमधील सीमावाद स्पष्ट करा.
- (ब) शस्त्रनियंत्रणामधील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) शीतयुद्धानंतर भारत आणि युरोपीय समुदायामधील संबंधामधील विकास स्पष्ट करा.
- (ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारताच्या आर्थिक धोरणाची चर्चा करा.

4. कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) भारताचे उर्जा सुरक्षा धोरण
- (ब) काश्मीर प्रश्न
- (क) भारत-जपान संबंध
- (ड) दहशतवादाच्या संदर्भात भारत-अमेरिका संबंध

5. कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) भारताच्या परराष्ट्रधोरणनिर्मितीत संसदेची भूमिका
- (ब) भारत-श्रीलंका संबंध
- (क) भारताचा आण्विक दर्जा
- (ड) नक्षलवादाचा प्रश्न.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-1007

M.A. (Part-I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper)

(PO-04 : Inequality and Exclusion)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Write an essay on the different manifestations of the idea of Exclusion.
 - (b) Discuss the socio-political dimensions of the concept of Class.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Ethnicity has emerged as the new basis of the identity politics. Comment.
 - (b) Discuss the linguistic movements in the North-East India.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss the strategies of empowerment of women in India.
 - (b) Critically examine the issue of caste discrimination in India.

P.T.O.

4. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Apartheid
- (b) Affirmative Action
- (c) Liberal feminism
- (d) Explain the concept of Class.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Idea of inequality
- (b) Policy of Reservation
- (c) Globalisation and labour
- (d) Legacy of gender identity.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) वगळलेले जातीसमूह या संकल्पनेचे विविध अविष्कार यावर निबंध लिहा.
- (ब) 'वर्ग' या संकल्पनेच्या सामाजिक राजकीय पैलुंची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) "वांशिकता अस्मितेच्या राजकारणाचा नवा आधार बनला आहे" भाष्य करा
- (ब) ईशान्य भारतातील भाषिक चळवळीची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतीय स्त्रियांच्या सक्षमीकरणाच्या व्यूहरचनांची चर्चा करा.
- (ब) भारतातील जाती-भेद प्रश्नांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणताही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) वंश भेदाचे धोरण
- (ब) सकारात्मक कृती
- (क) उदारमतवादी स्त्रीवाद
- (ड) वर्ग संकल्पना स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) विषमतेची संकल्पना
- (ब) आरक्षणाचे धोरण
- (क) जागतिकीकरण आणि मजूर
- (ड) लिंगभेदाची परंपरा.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2001

M.A. (Part I) (Sem. II) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C4 : Public Policy

(Compulsory Paper)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) Explain the limitations of Education Policy of India.
 - (ii) Discuss the concept, nature and scope of public policy.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) Discuss the impact of Globalization on policy making process.
 - (ii) Explain in detail the role of Governmental Organizations involved in the policy making process.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) Take a brief review of the evolution of the discipline of public policy.
 - (ii) What is Policy Implementation ? Discuss the importance of policy implementation and evaluation in policy making.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Significance of Policy Science
- (ii) Natural Rural Health Mission
- (iii) Group Approach
- (iv) Sarva Shiksha Abhiyan.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Right to Education
- (ii) New Industrial Policy of India
- (iii) Rational Choice Approach
- (iv) Incremental Approach.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) भारताच्या शैक्षणिक धोरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- (ii) सार्वजनिक धोरणाची संकल्पना, स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) धोरण निर्मिती प्रक्रियेवरील जागतिकीकरणाच्या परिणामाची चर्चा करा.
- (ii) धोरण निर्मिती प्रक्रियेत सहभागी होणाऱ्या शासकीय संरचनांची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) सार्वजनिक धोरण शास्त्रशाखेच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (ii) धोरण अंमलबजावणी म्हणजे काय ? धोरण निर्मिती प्रक्रियेतील अंमलबजावणी आणि धोरणाचे मूल्यमापनाचे महत्त्व विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) धोरणशास्त्राचे महत्त्व
- (ii) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान
- (iii) गटविषयक दृष्टिकोन
- (iv) सर्व शिक्षा अभियान.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) शिक्षणविषयक हक्क
- (ii) भारताचे नवे औद्योगिक धोरण
- (iii) विवेकी दृष्टिकोन
- (iv) वाढीचा दृष्टिकोन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2002

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-CS : Issues in the World Politics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* : [10]
 - (a) Explain the internal determinants of foreign policy behaviour.
 - (b) Write an essay on the nuclear proliferation.
2. Answer any *one* : [10]
 - (a) Critically examine the causes of Civil War.
 - (b) Write an essay on the issue of energy security.
3. Answer any *one* : [10]
 - (a) Write an essay on different methods of coercive diplomacy.
 - (b) Critically examine the causes of armed conflict.
4. Answer any *two* : [10]
 - (a) Issue of migration
 - (b) International terrorism
 - (c) Soft power approach
 - (d) Information Revolution.

P.T.O.

5. Answer any two :

[10]

- (a) Multinational Corporations
- (b) European Union
- (c) Humanitarian Intervention
- (d) Issue of food security.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

[10]

- (अ) परराष्ट्र धोरण वर्तणुकीचे अंतर्गत घटक स्पष्ट करा.
- (ब) अण्वस्त्र प्रसारावर निबंध लिहा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

[10]

- (अ) यादवी मुद्द्याच्या कारणांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (ब) उर्जा सुरक्षितेच्या समस्येविषयी निबंध लिहा.

3. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या :

[10]

- (अ) पाशवी राजनयाच्या विविध पद्धतींवर निबंध लिहा.
- (ब) शस्त्रास्त्र संघर्षाच्या कारणांचे परीक्षण करा.

4. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[10]

- (अ) स्थलांतराची समस्या
- (ब) आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद

- (क) मृदूसत्ता दृष्टिकोन
- (ड) माहितीची क्रांती

5. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[10]

- (अ) बहुराष्ट्रीय कंपन्या
- (ब) यूरोपीय समुदाय
- (क) मानवतावादी हस्तक्षेप
- (ड) अन्नसुरक्षिततेची समस्या.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2003

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Compulsory Paper)

(PO-C06 : Comparative Politics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the “approach of the structural-functionalism” of comparative politics.

(b) Discuss the challenges of constitutionalism.

2. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the differences between interest group and political parties.

(b) Role of Military and Police in democratic system.

3. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Discuss the nature and types of modern Legislature.

(b) Discuss the recent trends in federalism.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

(a) Multi-party system

(b) Judicial review in U.S.A.

(c) Demerits of Bureaucracy

(d) Co-operative federalism.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following :

[10]

- (a) Judicial activism
- (b) Social movement
- (c) Role of political parties in communist system
- (d) Function of Bureaucracy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) तुलनात्मक राजकारणाचा 'रचनात्मक कार्यवादी दृष्टिकोन' स्पष्ट करा.
- (ब) घटनावादासमोरील आव्हानांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) हितसंबंधी गट आणि राजकीय पक्ष यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) लोकशाही व्यवस्थेतील 'लष्कर व पोलिसांची' भूमिका.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) आधुनिक कायदेमंडळाच्या स्वरूप व प्रकारांची चर्चा करा.
- (ब) संघराज्यावादातील आधुनिक प्रवाहांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (अ) बहुपक्षपद्धती
- (ब) अमेरिकेतील न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (क) नोकरशाहीचे दोष
- (ड) सहकारी संघराज्यवाद.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (अ) न्यायालयीन सक्रियता
- (ब) सामाजिक चळवळ
- (क) साम्यवादी व्यवस्थेतील राजकीय पक्षांची भूमिका
- (ड) नोकरशाहीची कार्ये.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2004

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)

PO-05 : Political Process in Maharashtra

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss the growing impact of urban politics in Maharashtra.
 - (b) Explain the causes of regional imbalance of Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Illustrate the influence of Co-operative Movement on the Politics of Maharashtra.
 - (b) Explain the features of coalition politics in Maharashtra.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Comment on the progress of dalit politics of Maharashtra.
 - (b) Explain the limitations of Maratha caste politics in Maharashtra.
4. Attempt any *two* short notes : [10]
 - (a) Demand of separate Vidarbha state
 - (b) Impact of 73rd amendment on rural politics
 - (c) Implementation of Nagpur Agreement
 - (d) Challenges before Maratha Leadership.

P.T.O.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Politics of Mumbai
- (b) Non-Brahmin Movement
- (c) Politics of Peasant Organizations
- (d) Features of rural local politics after 1992.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) महाराष्ट्राच्या शहरी राजकारणाच्या वाढत्या प्रभावाची चर्चा करा.
- (ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील सहकारी चळवळीचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (ब) महाराष्ट्रातील आघाड्यांच्या राजकारणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाची वाटचाल स्पष्ट करा.
- (ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील मराठा जातीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) स्वतंत्र विदर्भ राज्याची मागणी
- (ब) 73च्या घटनादुरुस्तीचे ग्रामीण राजकारणावरील परिणाम
- (क) नागपूर कराराची अंमलबजावणी
- (ड) मराठा नेतृत्वासमोरील आव्हाने

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा :

[10]

(अ) मुंबईचे राजकारण

(ब) ब्राह्मणेत्तर चळवळ

(क) शेतकरी संघटनांचे राजकारण

(ड) 1992 नंतरच्या ग्रामीण स्थानिक राजकारणाची वैशिष्ट्ये.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2005

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)

PO-06 : State Politics in India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain the changing nature of party competition in Indian politics.
 - (b) Write an essay on Orissa's backwardness.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Comment on the position of BJP vis-a-vis state politics in India.
 - (b) Comment on the issue of communal politics in Punjab.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Critically examine the issue of caste discrimination in India.
 - (b) "Ethnicity has emerged as the new basis of identity politics".
Comment.
4. Attempt any *two* short notes : [10]
 - (a) AIADMK
 - (b) Issue of Belgaum
 - (c) Demand for separate state of Vidarbha
 - (d) ULFA

P.T.O.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (a) Dalit politics in Uttar Pradesh
- (b) Rise of Middle Peasant Castes
- (c) States Reorganisation Commission
- (d) KHAM alliance in Gujarat.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतीय राजकारणातील पक्षीय स्पर्धेचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) ओडिशाच्या मागासलेपणावर निबंध लिहा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) “भारतातील राज्यांच्या राजकारणात भाजपचे स्थान” यावर भाष्य करा.
- (ब) पंजाबमधील जमातवादी राजकारणाच्या मुद्यावर भाष्य करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतातील जाती-भेद प्रश्नाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) “वंशिकता अस्मितेच्या राजकारणाचा नवा आधार बनला आहे.” भाष्य करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [10]

- (अ) ऐ.आय.ऐ.डी.एम.के. [AIADMK]
- (ब) बेळगावचा प्रश्न
- (क) विदर्भाची वेगळ्या राज्याची मागणी
- (ड) उल्फा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा :

[10]

- (अ) उत्तरप्रदेशातील दलित राजकारण
- (ब) मध्यम शेतकरी जातीचा उदय
- (क) राज्य पुनर्रचना आयोग
- (ड) गुजरातमधील 'खाम' युती.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2006

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)

PO-07 : Human Rights

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (1) What are the Individual and Group Rights ? Discuss the features and differences between the two.
 - (2) Briefly describe the universalist conception of Human Rights.
2. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (1) Write an essay on the role of social movements in the protection of Human Rights.
 - (2) Explain the provisions of Human Rights as mentioned in the Indian Constitution.
3. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (1) Examine terrorism as a challenge to Human Rights.
 - (2) Discuss the origin and development of Human Rights through the effort of the U.N.O.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [20]

- (1) Issues involved in the Human Rights Movement of displaced.
- (2) Dalit Movement and Human Rights
- (3) Success of Human Rights Organizations in the world
- (4) United Nations Covenant on Civil and Political Rights.

5. Answer any *two* of the following : [10]

- (1) Functions of National Commission for Minorities in India
- (2) Relation between Globalization, Democracy and Human Rights
- (3) Rights of Women
- (4) National Human Rights Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (1) व्यक्तिगत व गटाचे हक्क म्हणजे काय ? या दोघांमधील वैशिष्ट्यांचा व फरकाची चर्चा करा.
- (2) मानवी हक्क विषयक वैश्विक संकल्पना स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (1) मानवी हक्क संरक्षणातील सामाजिक चळवळीची भूमिका यावर निबंध लिहा.
- (2) भारतीय संविधानात नमूद करण्यात आलेल्या मानवी हक्क विषयक तरतुदी स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (1) “दहशतवाद मानवी हक्कांना एक आव्हान आहे” परिक्षण करा.
- (2) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या प्रयत्नांतून मानवी हक्कांच्या उगमाची व विकासाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा : [10]

- (1) विस्थापितांच्या चळवळीपुढील महत्वाचे मुद्दे
- (2) दलीत चळवळी आणि मानवी हक्क
- (3) जागतिक मानवी हक्क संघटनांचे यश
- (4) संयुक्त राष्ट्रसंघटनेच्या सनदेतील नागरी व राजकीय हक्क

5. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तरे लिहा : [10]

- (1) भारतातील 'राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोगाची' कार्ये.
- (2) जागतिकीकरण, लोकशाही व मानवी हक्क यांच्यातील संबंध
- (3) महिलांचे हक्क
- (4) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-2007

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-08 : Social Movements in India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* question : [10]

- (a) Write an essay on the types of social movement in India.
(b) Explain the issue of Human Rights in detail.

2. Answer any *one* question : [10]

- (a) State the main phases of development of women's movement in India.
(b) Describe the various challenges to the development agenda of the state with reference to civil society.

3. Answer any *one* question : [10]

- (a) Discuss the contribution of Dalit Panthers to Anti-Caste Movement in India.
(b) Explain the issue of land reforms in India.

P.T.O.

4. Answer any *two* questions : [10]

- (a) Hamal Panchayat in Pune
- (b) Dalit Movement
- (c) Role of Caste in Indian Politics
- (d) Women's reservation.

5. Answer any *two* questions : [10]

- (a) Women and domestic violence
- (b) Bharatiya Kisan Union
- (c) Farmers' Movement
- (d) OBC Mobilization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) भारतातील सामाजिक चळवळींच्या प्रकारांवर निबंध लिहा.
- (ब) मानवी हक्कांच्या प्रश्नावर सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) भारतातील स्त्रीचळवळीच्या विकासाच्या प्रमुख अवस्था सांगा.
- (ब) नागरी समाजाच्या संदर्भात राज्याच्या विकास कार्यक्रमांना येणाऱ्या विविध आव्हानांचे वर्णन करा.

3. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [10]

- (अ) भारतातील जातीविरोधी चळवळीला दलित पंथरच्या योगदानाची चर्चा करा.
- (ब) भारतातील जमीन सुधारणेच्या प्रश्नाचे स्पष्टीकरण द्या.

4. कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा : [10]

- (अ) पुण्यातील हमाल पंचायत
- (ब) दलित चळवळ
- (क) भारतीय राजकारणातील जातीची भूमिका
- (ड) महिला आरक्षण

5. कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा : [10]

- (अ) स्त्री व कौटुंबिक हिंसाचार
- (ब) भारतीय किसान युनियन
- (क) शेतकरी चळवळ
- (ड) ओबीसी कृतिप्रवणता.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3001

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C7 : Political Thinking in Modern India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain Ram Manohar Lohia's views on Liberty, Equality and Justice.
 - (b) Discuss Dr. Ambedkar's views on Liberal Democracy.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain M. N. Roy's views on Economy Development.
 - (b) Explain P. Nehru's views on Modern India.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain Jay Prakash Narayan's views on Swarajya.
 - (b) Explain Lokmanya Tilak's views on Nationalism.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Gandhi's views on Sarvodaya.
- (b) Nehru's views on Socialism.
- (c) Raja Ram Mohan Roy and Liberalism.
- (d) Periyar's views on Liberty.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Lokmanya Tilak's views on Social Reforms.
- (b) Gandhi's views on Swarajya.
- (c) Periyar's views on Justice.
- (d) Maulana Azad's views on Nation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राममनोहर लोहिया यांचा स्वातंत्र्य, समता व न्यायविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (ब) उदारमतवादी लोकशाहीविषयक डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) एम. एन. रॉय यांचा आर्थिक विकासाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (ब) पंडित नेहरूंचे आधुनिक भारतासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
- (अ) जयप्रकाश नारायण यांचे स्वराज्यविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (ब) लोकमान्य टिळकांचा राष्ट्रवादविषयक विचार स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
- (अ) गांधीजीचा सर्वोदयविषयक विचार.
- (ब) नेहरूचे समाजवादविषयक विचार.
- (क) राजा राममोहन रॉय आणि उदारमतवाद.
- (ड) पेरियर्सचे स्वातंत्र्यविषयक विचार.
5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
- (अ) लोकमान्य टिळकांचे सामाजिक सुधारणेबाबत विचार.
- (ब) गांधीजीची स्वराज्य संकल्पना.
- (क) पेरियर्सचे न्यायाविषयक विचार
- (ड) मौलाना आझाद यांचे राष्ट्रविषयक विचार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3002

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C8 : Political Sociology

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Define the term Political Sociology. Discuss the origins of Political Sociology.
 - (b) Discuss the role of Ideology in Politics.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss the Military as apparatuses of state.
 - (b) What is Authority ? Discuss in detail the nature and types of Authority.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Describe the meaning and nature of class.
 - (b) Critically examine the concept of Patriarchy.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Weber's Contribution to Political Sociology
- (b) Sources of Authority
- (c) End of Ideology
- (d) Meaning of Hegemony.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Characteristics of Power
- (b) Types of Authority
- (c) State and Globalization
- (d) Relationship between Power and Authority.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राजकीय समाजशास्त्र ही संज्ञा स्पष्ट करा. राजकीय समाजशास्त्राच्या उदयाची चर्चा करा.
- (ब) राजकारणातील विचारप्रणालीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राज्याचे साधन म्हणून लष्कराची चर्चा करा.
- (ब) अधिकार म्हणजे काय ? अधिकाराच्या स्वरूप व प्रकारांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
(अ) वर्ग या संकल्पनेचा अर्थ आणि स्वरूप विशद करा.
(ब) पितृशाही या संकल्पनेचे चिकित्सक परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
(अ) वेबरचे राजकीय समाजशास्त्रास योगदान
(ब) अधिकाराची उगमस्थाने
(क) विचारप्रणालीचा अंत
(ड) धुरीणत्वाचा अर्थ.
5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
(अ) सत्तेची वैशिष्ट्ये
(ब) अधिकारांचे प्रकार
(क) राज्य व जागतिकीकरण
(ड) सत्ता व अधिकार संबंध.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3003

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 : Theory of International Relations

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Examine in detail the theory of Morgenthau Liberalism and Neo-Liberalism in International Politics.
 - (b) Explain the characteristics of Behaviourism.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain the Feminist perspective in International Relations.
 - (b) Examine the constructivist theory in International Relations.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss the Marxist view of International Relations.
 - (b) Explain the Environment theories of International Politics.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (a) Normative theory
 - (b) Conflict theories
 - (c) Classical geopolitics
 - (d) Positivist

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Post Modernism
- (b) Importance of International Politics
- (c) Concept of Polarity
- (d) Gender and International Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) मॉर्गेनथॉचा राजकीय वास्तववादी सिद्धांत व नव-वास्तववादी सिद्धांतामधील फरकाचे परीक्षण करा.
- (ब) वर्तनवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा स्त्रीवादी परिप्रेक्ष्य स्पष्ट करा.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील रचनावाद सिद्धांताचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधाबाबत्या मार्क्सवादी दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा पर्यावरणवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) प्रामाण्यवादी सिद्धांत
- (ब) संघर्ष सिद्धांत
- (क) अभिजात भूराज्यशास्त्र
- (ड) प्रत्यक्षवाद.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) उत्तर आधुनिकतावाद
- (ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्व
- (क) ध्रुवीकरण संकल्पना
- (ड) लिंगभाव व आंतरराष्ट्रीय राजकारण.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3004

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-09 : Comparative Politics—II

(Bangladesh, Nepal, Pakistant and Sri Lanka)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Examine the trend in electoral politics in Bangladesh.
 - (B) Explain the structure of party system in Sri Lanka.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Discuss the tensions between Monarchy and Democracy in Nepal.
 - (B) Explain the structure of Legislature in Pakistan.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Critically examine the role of history in the political process in Nepal.
 - (B) Explain the structure of executive in Nepal.
4. Attempt any *two* short notes : [10]
 - (A) Ethnic Conflict in Sri Lanka
 - (B) Poverty in Pakistan
 - (C) Women's Movement in Bangladesh
 - (D) Model of Economic in Nepal.

P.T.O.

5. Attempt any *two* short notes : [10]

- (A) Role of Bureaucracy in Nepal
- (B) Issues of Minority in Pakistan
- (C) Democracy Movement in Bangladesh
- (D) Ethnic Conflict in Nepal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) बांग्लादेशाच्या निवडणुक राजकारणांतील प्रवाहांचे परिक्षण करा.
- (ब) श्रीलंकेतील पक्ष पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) नेपालच्या राजेशाही व लोकशाही मधील ताण तणावांची चर्चा करा.
- (ब) पाकिस्तान मधील कायदे मंडळाची रचना स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) नेपाळच्या राजकीय प्रक्रियेतील 'इतिहास' या घटकाच्या भूमिकेचे चिकित्सक परिक्षण करा.
- (ब) नेपालमधील कार्यकारी मंडळाची रचना स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपा सोडवा : [10]

- (अ) श्रीलंकेतील वांशिक संघर्ष
- (ब) पाकिस्तान मधील गरिबी
- (क) बांग्लादेशातील स्त्री चळवळ
- (ड) नेपाळमधील आर्थिक विकासाचे प्रारूप.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा सोडवा :

[10]

- (अ) नेपाळमधील नोकरशाहीची भुमिका
- (ब) पाकिस्तानमधील अल्पसंख्याकांच्या समस्या
- (क) बांग्लादेशमधील लोकशाही चळवळ
- (ड) नेपाळमधील वांशिक संघर्ष.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3005

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper)

PO-10 : Indian Administration

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Discuss the socio-economic challenges before Indian Administration.
 - (2) Discuss the civil service reform in the context of Liberalization.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Explain the importance of Right to Information.
 - (2) Explain the importance of citizen charter.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Evaluate the role of Prime Minister in Cabinet.
 - (2) Explain the role of Governor in State Administration.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (1) E-Governance
 - (2) Parliamentary Democracy
 - (3) Department of Finance
 - (4) 1935 Act in Indian Administration.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (1) Federalism
- (2) Citizen Charter
- (3) State Secretariat
- (4) Political challenges before Indian Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतीय प्रशासनापुढील सामाजिक-आर्थिक आव्हानांची चर्चा करा.
- (ब) उदारीकरणाच्या अनुषंगाने नागरी सेवेतील सुधारणांवर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) माहितीच्या अधिकाराचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ब) नागरी सनदेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) मंत्रीमंडळातील पंतप्रधानाच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.
- (ब) राज्यपालांची राज्य प्रशासनातील भूमिका स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) ई-शासन
- (ब) संसदीय लोकशाही
- (क) वित्त विभाग
- (ड) भारतीय प्रशासनातील 1935चा कायदा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) संघराज्य
- (ब) नागरी सनद
- (क) राज्य सचिवालय
- (ड) भारतीय प्रशासनापुढील राज्यकीय आव्हाने.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3006

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO-11 : Politics of Non-Democratic Regions

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Explain the theories of non-democratic government.
 - (2) Explain the features of tyranny.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Explain the process of Democratization.
 - (2) Explain the role of ideology in non-democratic regimes.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (1) Write an essay on issues of economic development in non-democratic regimes.
 - (2) State the features of democratic regimes.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (1) Leadership in non-democratic regime.
 - (2) Role of Media in non-democratic regime.
 - (3) Nature of Military regime
 - (4) Bureaucratic authoritarian regime.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (1) Modern Sultanism
- (2) Issues of Economic development
- (3) Democratic regimes
- (4) Nature of Monarchical regimes.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) बिगरलोकशाही शासनाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ब) जुलूमशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) लोकशाही करणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (ब) बिगर लोकशाही राजवटीतील विचारप्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील आर्थिक विकासाच्या मुद्यांवर निबंध लिहा.
- (ब) लोकशाही राजवटीचे वैशिष्ट्ये सांगा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (टिपा) : [10]

- (अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील नेतृत्व
- (ब) बिगर लोकशाही राजवटीतील प्रसार माध्यमांची भूमिका
- (क) लष्करी राजवटीचे स्वरूप
- (ड) नोकरशाही अधिकारवादी राजवट

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (टिपा) :

[10]

- (अ) आधुनिक सुलतानवाद
- (ब) आर्थिक विकासाचे प्रश्न
- (क) लोकशाही राजवट
- (ड) राजेशाही राजवटीचे स्वरूप.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-3007

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)

PO-12 : Research Methods in Political Science

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) State the steps involved in the scientific method of Political Research.
 - (ii) Define formulation of Research Problem. State the factors and the process of problem formulation.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) Explain the importance of variables in Research.
 - (ii) Explain the process of data analysis.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (i) What are the characteristics of good workable hypothesis ?
 - (ii) What is Empirical Research ? Explain types of empirical Empirical Research.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Limitations of Library Research
- (ii) Explain qualitative and quantitative research
- (iii) Interview
- (iv) Types of references.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (i) Field study
- (ii) Tabulation
- (iii) Co-relation
- (iv) Report writing.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) राजकीय संशोधनाच्या शास्त्रीय पद्धतीतील विविध संशोधनाचे टप्पे सांगा.
- (ii) समस्या सूत्रणाची व्याख्या करा. समस्या सूत्रणातील घटक व प्रक्रिया सांगा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) चल घटकांचे संशोधनातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ii) तथ्य विश्लेषणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) उत्तम साध्य गृहितकाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- (ii) अनुभवनिष्ठ संशोधन म्हणजे काय ? अनुभवनिष्ठ संशोधनाचे प्रकार विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) ग्रंथालयीन संशोधनाच्या मर्यादा
- (ii) गुणात्मक व संख्यात्मक संशोधन
- (iii) मुलाखत
- (iv) संदर्भाचे प्रकार.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (i) क्षेत्रीय अभ्यास
- (ii) सारणीकरण
- (iii) सहसंबंध
- (iv) अहवाल लेखन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4001

M.A. (Part II) (Sem. IV) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C10 : Traditions of Political Thought

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (a) Explain the Plato's thoughts on Education.
 - (b) Discuss the Thomas Aquinas' thought of State.
2. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (a) Critically examine the Rousseau's social contract theory.
 - (b) Explain the John Stuart Mill's views on Representative Government.
3. Attempt any *one* question of the following : [10]
 - (a) Explain Gandhi's concept of Satyagraha.
 - (b) 'Machiavelli has been described as the first realist political thinker' ? Discuss.

P.T.O.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Abu-Nasr-al-Farabis views on politics
- (b) Confucius's views on education
- (c) Frantz Fanon's Decolonization theory
- (d) Karl Marx's views on revolution.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Hegel's views on Idealism
- (b) Hegel's thoughts on War
- (c) Locke's concept of property
- (d) Karl Marx's theory of class struggle.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) प्लेटोचे शिक्षणविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (ब) थॉमस अँक्विनासचे राज्याबाबतच्या विचारांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) रूसोच्या सामाजिक करार सिद्धांताचे परिक्षण करा.
- (ब) जॉन स्टुअर्ट मिलचे प्रातिनिधीक शासनविषयक विचार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
- (अ) गांधीजींची सत्याग्रह संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) 'मॅकियाव्हली हा राजकीय विचारातील पहिला वास्तववादी विचारवंत होय' चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
- (अ) अबु नासेर अल्-फराबीचे राजकारणाविषयीचे विचार
- (ब) कन्फ्युशियसचे शिक्षणविषयक विचार
- (क) फ्रँटस फॅनन यांचा निर्वसाहतीकरणाचा सिद्धांत
- (ड) कार्ल मार्क्सचा क्रांतिविषयक विचार.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न लिहा : [10]
- (अ) हेगेलचे आदर्शवाद विषयक दृष्टीकोन
- (ब) हेगेलचे युद्धविषयक विचार
- (क) लॉकची मालमत्ता विषयक संकल्पना
- (ड) कार्ल मार्क्सचा वर्ग संघर्ष सिद्धांत.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4002

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(PO-C11 : Political Process in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Discuss the competitive multiparty system in India after 1990.
 - (b) Discuss the Dalit Politics in India.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Write the decline of Congress Parties dominance in Politics of India.
 - (b) State the causes of rise of Indian Farmers Movement.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Tate a brief review of the elections in period of 1990 to 2014.
 - (b) Explain the structure, functions and rights of Election Commission.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (a) Politics of Language
 - (b) The mixed economical model in India
 - (c) One party dominance system
 - (d) Causes of Inter-state disputes in India.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Role of NGO's in Politics
- (b) Election reforms in India
- (c) OBC Politics
- (d) Elections of 1967.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा. [10]

- (अ) भारतातील 1990 नंतरच्या स्पर्धात्मक बहुपक्ष पद्धतीची चर्चा करा.
- (ब) भारतातील दलित राजकारणाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा. [10]

- (अ) भारतीय राजकारणात काँग्रेस पक्षाचे वर्चस्व कमी होण्याची कारणे सांगा.
- (ब) भारतातील शेतकरी चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा.

3. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा. [10]

- (अ) 1990 ते 2014 या कालखंडातील निवडणुकांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (ब) निवडणूक आयोगाची रचना, कार्य व अधिकार स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा. [10]

- (अ) भाषिक राजकारण
- (ब) भारतातील संमिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप

- (क) एकपक्ष प्रभुत्व पद्धती
- (ड) भारतातील आंतरराज्य विवादाची कारणे.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- (अ) स्वयंसेवी संस्थांची राजकारणातील भूमिका
- (ब) भारतातील निवडणूक सुधारणा
- (क) ओ.बी.सी. राजकारण
- (ड) 1967 ची निवडणूक.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4003

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(PO-C12 : Political Participation)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the role of public opinion in building political culture.

(b) Discuss the different agents of political socialization

2. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Explain the types of the Political Participation.

(b) Explain the characteristics of new social movements.

3. Attempt any *one* of the following : [10]

(a) Write in detail the measures undertaken to increase Womens Participation in Politics.

(b) What is meant by collective violence ? Write a features of collective violence.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

(a) Meaning of Political Socialization

(b) Importance of Public Opinion

(c) Classification of Political Culture

(d) Role of media in Political participation.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Anti-Caste movement
- (b) Importance of Political Culture
- (c) Gender equality
- (d) Types of Social Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राजकीय संस्कृतीच्या निर्मितीतील लोकमताची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) राजकीय समाजिकरणाच्या विविध साधनांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राजकीय सहभागाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (ब) नव्या सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) महिलांचा राजकारणातील सहभाग वाढविण्यासाठी मोजण्यात आलेले विविध उपाय सविस्तर लिहा.
- (ब) सामूहिक हिंसा म्हणजे काय? सामूहिक हिंसाचाराची वैशिष्ट्ये लिहा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) राजकीय सामाजिकरणाचा अर्थ
- (ब) लोकमताचे महत्त्व
- (क) राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण
- (ड) राजकीय सहभागातील प्रसिद्धी माध्यमांची भूमिका.

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) जाती अंताची चळवळ
- (ब) राजकीय संस्कृतीचे महत्त्व
- (क) लिंग समभाव
- (ड) सामाजिक चळवळीचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4004

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Optional Paper)

PO-013 : Political Thought of Dr. Ambedkar

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Critically examine Dr. Ambedkar's views on Indian Nationalism.
 - (b) Explain Dr. Ambedkar's views on Buddhism.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Mention issues of criticism on Hindu religion by Dr. Ambedkar.
 - (b) Explain Dr. Ambedkar views on 'Representative Government'.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain Dr. Ambedkar's views on caste system of India.
 - (b) Critically examine Dr. Ambedkar's views on 'Liberal Democracy'.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (a) Views on 'Role of state' by Dr. Ambedkar
 - (b) Dr. Ambedkar Ideas of Socialism
 - (c) Dr. Ambedkar's views on 'Critique of caste system'
 - (d) Explain socio-political background of Dr. Ambedkar thought.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Views on social equality by Dr. Ambedkar.
- (b) Explain the economic thoughts of Dr. Ambedkar.
- (c) Dr. Ambedkar's thought on Untouchability.
- (d) Dr. Ambedkar's thought on Social justics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) डॉ. आंबेडकरांचे भारतीय राष्ट्रवाद विचाराचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) डॉ. आंबेडकरांचे बुद्धवादासंबंधी विचार स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) डॉ. आंबेडकरांनी हिंदू धर्मावरील केलेली टीका नमूद करा.
- (ब) डॉ. आंबेडकरांचे 'प्रतिनिधिक शासनासंबंधी विचार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) डॉ. आंबेडकरांचे भारतातील जातिव्यवस्थेसंबंधी विचार स्पष्ट करा.
- (ब) डॉ. आंबेडकरांच्या उदारमतवादी लोकशाही विचारावर टिकात्मक परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) डॉ. आंबेडकरांचे राज्यसंस्थेची भूमिका यावरील विचार.
- (ब) डॉ. आंबेडकरांचे समाजवादासंबंधी विचार.
- (क) डॉ. आंबेडकरांचे जातिव्यवस्थेसंबंधी टिकात्मक विचार.
- (ड) डॉ. आंबेडकरांचे विचारांची सामाजिक-राजकीय पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक समतेसंबंधी विचार.
- (ब) डॉ. आंबेडकरांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
- (क) डॉ. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेसंबंधी विचार.
- (ड) डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक न्यायासंबंधी विचार.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4005

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-014 : Party System in India (Optional)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain the role of regional political parties in India.
 - (b) Discuss the Nationalist Movement and issues of representation.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Critically examine the role of left parties in Indian politics.
 - (b) Explain the communal politics in India.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (a) Explain the causes, decline of Congress Party.
 - (b) Discuss the rise of regional parties after 1980.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (a) Non-congressism
 - (b) Jansangh
 - (c) Bahujan Samaj Party
 - (d) Functions of Political Parties

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (a) Caste Based Representative
- (b) Ideology of Communist Party
- (c) Dominant Party System
- (d) National Conference (J and K).

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतातील प्रादेशिक पक्षांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) राष्ट्रीय चळवळ व प्रतिनिधित्वाचा प्रश्न यावर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) भारतीय राजकारणातील डाव्या पक्षांची भूमिका यावर टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) भारतातील जमातवादी राजकारण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) काँग्रेस पक्षाच्या न्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
- (ब) 1980 नंतरच्या प्रादेशिक पक्षांचा उगम यावर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) गैर-काँग्रेसवाद
- (ब) जनसंघ
- (क) बहुजन समाज पक्ष
- (ड) राजकीय पक्षांचे कार्ये

5. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) जातीवर आधारित प्रतिनिधित्व
- (ब) साम्यवादी पक्षाची विचारसरणी
- (क) प्रभावशाली पक्षपद्धती
- (ड) नॅशनल कॉन्फरन्स (जम्मू-कश्मीर).

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4006

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO-15 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]

(A) Explain the Nuclear Policy of North Korea.

(B) Discuss the issues of conflict between USA and China.

2. Attempt any *one* of the following : [10]

(A) Explain the role of small power in Asia Pacific Region.

(B) Explain the China emerging as a major power in the world politics.

3. Attempt any *one* of the following : [10]

(A) Explain the economic resurgence as an important factor of New Regional Order.

(B) Discuss the issues of co-operation between Japan and China.

4. Attempt any *two* of the following : [10]

(A) Features of Asia Pacific Countries

(B) Need of North-South dialogue

(C) Issues of co-operation between China and India.

(D) Issues of conflict between USA and Russia.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]

- (A) Role of Japan in United Nations
- (B) Role of India in United Nations
- (C) International politics in period of cold war
- (D) USA emerging as a major power in the world politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) उत्तर कोरियाचे 'आण्विक धोरण' स्पष्ट करा.
- (ब) अमेरिका व चीनमधील संघर्षाच्या मुद्यांवर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) आशिया पैसिफिक विभागातील लघूसत्तांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) जागतिक राजकारणांत चीनचा महासत्ता म्हणून झालेला उदय स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) नविन प्रादेशिक व्यवस्थेतील आर्थिक पुनरुत्थान एक महत्वाचा घटक स्पष्ट करा.
- (ब) जपान व चीनमधील सहकार्याच्या मुद्यांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- (अ) आशिया पैसिफिक राष्ट्रांची वैशिष्ट्ये
- (ब) उत्तर-दक्षिण संवादाची आवश्यकता
- (क) चीन व भारत यांमधील सहकार्याचे मुद्दे
- (ड) अमेरिका व रशिया यांमधील संघर्षाचे मुद्दे

5. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) संयुक्त राष्ट्रातील जपानची भूमिका
- (ब) संयुक्त राष्ट्रातील भारताची भूमिका
- (क) शीतयुद्ध काळातील आंतरराष्ट्रीय राजकारण
- (ड) जागतिक राजकारणांत अमेरिकेचा महासत्ता म्हणून झालेला उदय.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5503]-4007

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Political Economy of India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Explain the mixed economy model.
 - (B) Discuss the aims and achievements of Liberalization.
2. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Explain the caste composition of classes in India.
 - (B) Discuss the nature of Ruling elite in India.
3. Attempt any *one* of the following : [10]
 - (A) Discuss the demerits of Globalization Process.
 - (B) Discuss the dominant coalition of the India state.
4. Attempt any *two* of the following : [10]
 - (A) Caste Composition in India
 - (B) Intra-state Inequalities
 - (C) The question of State Atonomy
 - (D) Politics of Middle class in India.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following : [10]
- (A) Nature of Privatization in India
 - (B) Class Structure in India
 - (C) Alternative Model of Development
 - (D) Information of Working Class.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
 - (अ) संमिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप स्पष्ट करा.
 - (ब) उदारिकरणाच्या ध्येय व प्राप्तीवर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
 - (अ) भारतातील वर्गव्यवस्थेतील 'जातिरचना' स्पष्ट करा.
 - (ब) भारतातील सत्तारूढ अभिजनवर्गाचे स्वरूप, चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
 - (अ) खाजगीकरणातील प्रक्रियेतील दोषांवर चर्चा करा.
 - (ब) भारताच्या धरकराथातील प्रभावशाली आघाड्यावर चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
 - (अ) भारतातील जातीव्यवस्था
 - (ब) आंतर-राज्य विषमता
 - (क) राज्यांच्या स्वायत्तेचा प्रश्न
 - (ड) भारतातील मध्यमवर्गाचे राजकारण.

5. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- (अ) भारतातील खाजगीकरणाचे स्वरूप
- (ब) भारतातील वर्गरचना
- (क) विकासाचे पर्यायी प्रारूप
- (ड) कामगारवर्गाचे असंहतिकरण.

munotes.in